Innovatiiviset hankinnat

Eduskunta
Tulevaisuusvaliokunta 17.2.2017

Sisältö

- Julkisten hankintojen problematiikasta
- Innovatiiviset hankinnat osana hankintayksikköjen toimintaa
- Keinot edesauttaa innovatiivisten ratkaisujen aikaansaamista

Julkisten hankintojen problematiikasta

1. **Julkisten hankintojen ja hankintatoimen osaaminen ja hankintojen merkityksellisyys vaihtelee merkittävästi hankintayksiköittäin.**
   - → Tekee soveltamisen haastavaksi kun tavanomaisiakaan hankintamalleja ei koeta tuttuiksi ja turvallisiksi
   - → Hankintatoimea ei ole aina resursoitu asianmukaisesti
   - → Hankintatoimi nähdään usein tukitoimintona, ei työkaluna löytää ratkaisuja

2. **Hankintojen suunnittelu ei ole aina osana toiminnansuunnittelua**
   - → Hankintatarpeet saattavat tulla hyvinkin "yllättäen". Usein kiire toteuttaa kilpailutus.
   - → Etenkin innovatiivisten ratkaisujen mahdollistaminen edellyttää hyvää pohjatyötä, joka on harvoin kiireessä mahdollista

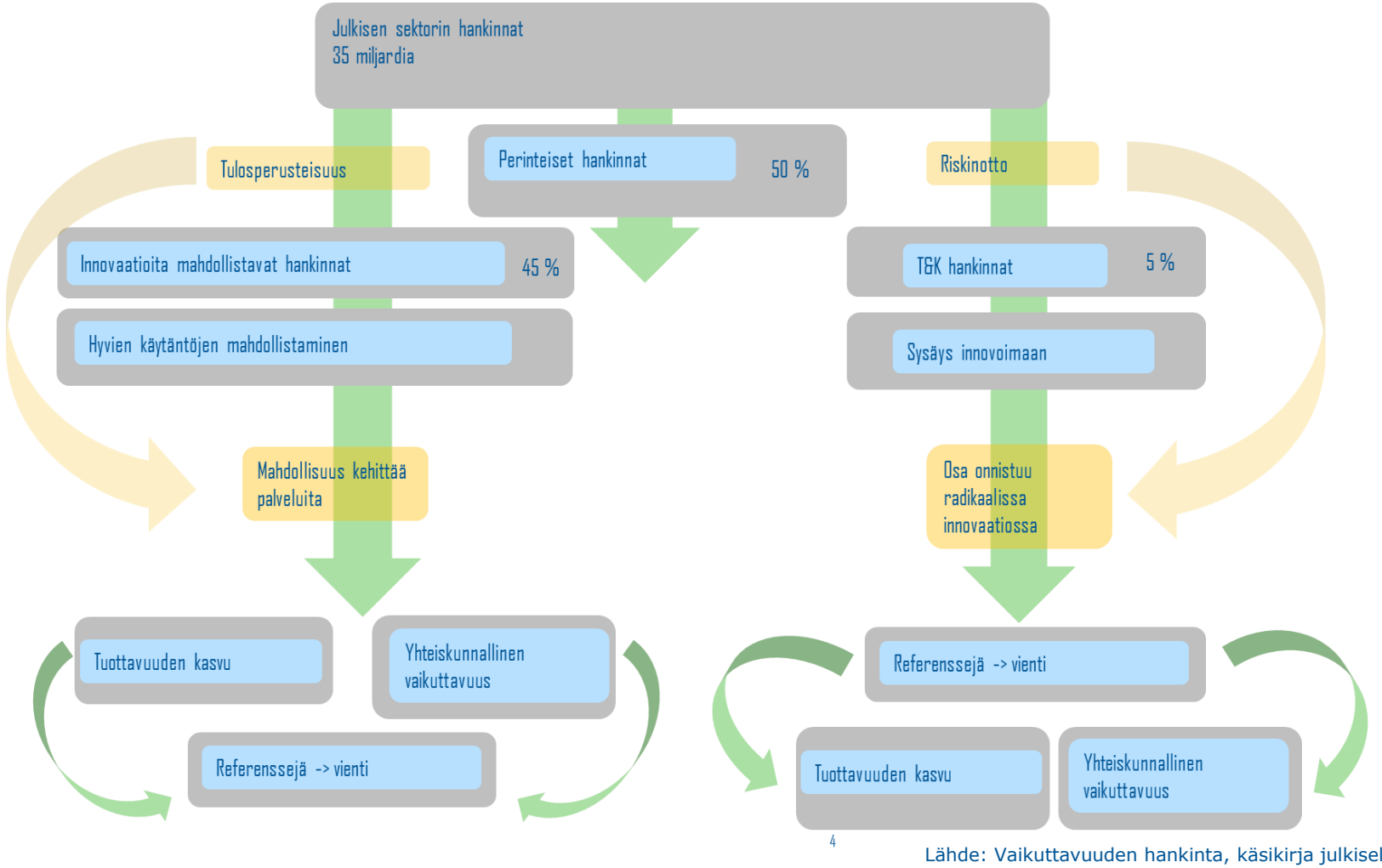
3. **Hankintoja lähestytään usein riskien, ei hyötyjen tai vaikuttavuuden kautta**
   - → Vahvalla hankintateknisten riskien välttelyllä innovaatioita tuskin syntyy
   - → Taustalla osin virheiden välttelyn kulttuuri, osin tiukka hankintalain tulkitseminen
   - → Markkinaoikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden pitkät käsittelyajat lisäävät riskikerrointa

4. **Hankintojen fokus edelleen liikaa prosessissa, ei tuloksissa**
   - → Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on myös tuottaa hankinnoilla lisäarvoa
   - → Hankintajuridinen ja hankintatoimen/kaupallinen osaaminen eivät aina kohtaa

5. **Hankintayksiköt eivät aina koe roolikseen toimia (elinkeinopolitiikassa) mahdollistajan roolissa**
   - → Julkishallinto ei ole oma saarekkeensa vaan osa toimivaa yhteiskuntaa. Miksi innovaatiot olisivat tästä minkäänlainen poikkeus?

Suuntaus on kaikesta huolimatta vähitellen kohti tehokkaampaa ja avoimempaa hankintatoimea

Innovatiiviset hankinnat osana hankintayksikköjen toimintaa

Lähde: Vaikuttavuuden hankinta, käsikirja julkiselle sektorille (Sitran selvityksiä nro 115), Jussi Pyykkönen 9/2016

Keinot edesauttaa innovatiivisten ratkaisujen aikaansaamista

1. Kohti organisoidumpaa ja suunnitelmallisempaa hankintatoimea ja siten ennakoitavampia hankintoja
2. Hankintaosaamisen kehittäminen
   - Johto: Jotta osataan vaatia oikeita asioita realistisesti
   - Hankinta-asiantuntijat: Jotta tunnistetaan tapauskohtaisesti järkevät toteutusmallit ja toteutetaan niitä tarvittaessa myös ennakkoluulottomasti
3. Hyvien toimintamallien ja esimerkkien markkinointi sekä jalkauttaminen. Kokeilukulttuurin mieltäminen osaksi toimintaa, ei vain trendi
4. Toimittajien, loppukäyttäjien ja hankintayksiköiden yhteistyö ja yhteistyötapojen kehittäminen on välttämättömyys
5. Innovatiiviset ratkaisut ja vaikuttavuuden hankinta eivät liity vain "suuriin hankintoihin" koska kyseessä on ennenkaikkea ajatusmallien muutos, joka ulottuu kaikkiin hankintoihin
   - Hankintayksikön roolin muuttaminen määrittelijästä omistajaksi

→ Tulokselliset ja vaikuttavat toimintamallit myyvät itse itsensä osaaville asiantuntijoille sekä toimittajille.

→ Lähtökohtainen ongelma ei ole kysynnässä eikä tarpeessakaan vaan mahdollisuuksien antamisesta innovatiivisten ratkaisujen aikaansaamiseksi.

